

SZÉLHÁMOSSÁGTÓL A MÁRTIR KOSZORÚIG.

SZERENCSÉS jó reggelt kívánok Kapitány úr! E szavakkal köszöntött be hozzám Jakab Ambrus, volt huszár-őrmeister, aki a háború utáni szomorú időkben mint börtönőr szolgált az Erdélybe betolakodott bocskorosokat. Mit is tehetett volna egyebet. Hat gyermekének megélhetéséről kellett gondoskodnia.

De a megváltozott viszonyok között is megadta volt kapitányának az illő tiszteletet, annak ellenére, hogy az illető az ügyészség börtönében a 9. számú zárkában őrzött vizsgálati fogoly volt. Amellett a legnagyobb örömmel megragadta az alkalmat, hogy a fogság keserűségét egy jó hírrel enyhítse.

— Kapitány úr! Mától kezdve nem marad egyedül. Finom úriember társa lesz.

Ezt inkább csak súgta, mert a bejelentett zárkatárs egy oláh börtönőr kíséretében már megjelent a folyosón. A börtönőr előtt a derék Jakab Ambrus nem árulhatta el azt, hogy egy fogságba került magyar úriemberrel bármilyen összeköttetést tart fenn.

Amikor az új rab mögött a zárka ajtaja bezáródott, fogolytársamat nyugodtan vehettem szemügyre. Javakorabeli, jó megjelenésű férfi volt, kinek ruházata és magatartása elárulta azt, hogy a legjobb társadalmi körökhöz tartozik, vagy legalább is annyit forgolódott az élet napsütéses oldalán élő emberek között, hogy azoknak szokásait és modorát teljesen elsajátította.

— Stratimirsky Gaston lovag, azelőtt ulánus főhadnagy, jelenleg szélhámos és zsebmetező vagyok.

A börtönben, szokatlan őszintesége dacára, minden esetre stílszerű bemutatkozás.

Jakab Ambrusnak igaza volt. Rabtársammal minden tekintetben meg voltam elégedve. A lovag, aki az összes európai nyelveket folyékonyan bírta, igen sokoldalú ember és elragadó társalkodó volt. A délutáni sétáig terjedő órák aránylag kellemesen teltek el, amennyiben börtönben való tartózkodást egyáltalában kellemesnek lehet nevezni.

A séta nem tartozott az irigylésreméltó szórakozások közé. A városházának egész dákoromán előkelősége a világért sem mondott volna le arról az élvezetről, hogy magyar úri embereket nézegessen, amint rablókkal, tolvajokkal és gyilkosokkal egy sort alkotva, a fogház udvarában körben sétálnak. Az államügyész a maga részéről arról gondoskodott, hogy a hálás közönségnek külön mulatságot szerezzen.

Azon a bizonyos délutánon engem szerencsétetett megszólításaival és megjegyzéseivel. Mindenképpen szellemes és csipősen gúnyos akart lenni, de kiszólalásai naiv otrombaságuknál fogva az én és a velem együtt érzők szempontjából inkább komikusan hatottak.

A zárkába visszatérve a lovag az államügyész eljárása felett a legnagyobb mértékben megbotránkozott. Csak amiatt érzett bizonyos elégtételt, hogy ezt a faragatlan frátert sikerült kellőképpen megbüntetnie :

— Itt az aranyórája láncostúl.

Az ügyész úr azonban gyorsan észrevette, hogy megbüntették... Az elveszett értéktárgyat minden zárkában keresték. Mindenkit alaposan megmotoztak, minden elképzelhető rejtékhelyet tüvé tettek. Az óra mégsem került meg. Stratimirsky az egész idő alatt a kezében tartotta. Rajtakapátását minden bűvészt megszégyenítő ügyességgel kerülte el.

Vacsorára egyik barátom gyönyörű sárgadinnyét küldött. A dinnyében igen finom reszelők voltak elrejtve. Ennek a kincsnek a birtokában a sötétség beálltával azonnal hozzáláttunk szökésünk előkészítéséhez. Magam, a lovag szakértő útbaigazításai szerint, keresztülreszeltem a rácsot, míg ő a kis figyelő lyuknál arra vigyázott, hogy a börtönőrök munkánkat észre ne vegyék és azt meg ne zavarják.

Az éj folyamán elkészültünk a munkával. A rácsot alkotó vasrudakat nem reszeltem át egészen. Azokat csak annyira gyengítettem, hogy az ablakot eltorlaszoló akadályt gyengéd erőszakkal el lehetett távolítani. A reszelés nyomait kenyérbél segítségével tüntettük el. A szökést a legközelebbi éjszaka folyamán akartuk végrehajtani.

Másnap délben ügyvédem kiszabadulásomnak kellemes hírért hozta. Az ügyet leikkal el lehetett intézni. Az éjjeli szökés szükségtelessé vált. A lovagtól vett megható bűcsű után hazautaztam.

Pár nappal kiszabadulásom után vendégem érkezett. Elegáns gépkocsin jött. Igen szép bőröndöket hozott magával. Három világrész legelőkelőbb szállóinak a ragaszai Stratimirskyt mint nagy lábon élő globetrottert mutatták be. Arra kért, hogy pár napig igénybe vehesse vendégszeretetemet.

Ebbe szívesen beleegyeztem, mert ösztönszerűleg éreztem, hogy ennek az embernek a legerősebb oldala : a zshiványbecsület.

Stratimirsky a bizalommal nem élt vissza. Pár nap múlva ugyan azon az elegáns kinézésű gépkocsin távozott, amelyen érkezett. A cseléség között fejedelmi borraivalókat osztogatott.

Pár évvel a leírt események után Konstantinápolyban egy előkelő étteremben ebédeltem. A «Turquoise»-ben a pincérnők szerepét az emigrált orosz arisztokrácia hölgytagjai töltik be. A törzsvendégeket személyesen ismerik, mert azokkal többnyire a legszívélyesebb személyes kapcsolatot tartják fenn.

A terem másik végén igen jó kinézésű úriember ebédelt. Az volt az érzésem, mintha valahol már találkoztam volna vele. Olga grófnő,

aki engem kiszolgált, Van Bloom néven ismerte és annyit tudott róla, hogy gyapjúkereskedő és a konstantinápolyi üzleti életben egy idő óta kimagasló szerepet játszik.

Amidőn az idegen felnézett, tekintetünk találkozott. Ebben a pillanatban a feledés hályoga lehullott szememről. Ráismertem Stratimirskyre.

Szívélyes kölcsönös üdvözlés után a Pera-Palace-Hotelbe mentünk, hol a vacsora utáni kávékat fogyasztottuk el. Az elválásunk óta vele történeteket a következőkép adta elő :

Miután elváltunk a közeli Keleten próbált szerencsét. Egy ideig a Triest, Alexandria, Piraeus és Konstantinápoly között közlekedő luxuszöngőskön, mint hamiskártyás igen eredményesen dolgozott. De a hajópincérek megismerték és hallgatásukért oly nagy díjakat követeltek, hogy az egész vállalkozás jövedelmezősége kérdésessé vált. Azért a hamiskártyázást abbahagyta és végleg Konstantinápolyban telepedett le. A Van Bloom nevet vette fel és miután elegendő pénze volt, hogy gondtalanul megélhessen, becsületes emberré vált. A gyapjúkereskedelem terén kiváló sikereket aratott és a szélhámoságnak végleg hátat fordított.

Konstantinápolyi tartózkodásom alatt ismételen találkoztam volt zárkatársammal, akiről mindenki csak annyit tudott, hogy kiválóan megbízható üzletember és kifogástalan gentleman.

Útjaink újra szétváltak. Konstantinápolyt elhagytam és csak egy év múlva tértem újra vissza. A «Famaka» nevű hajón jöttem Alexandriából. Egy menekült georgiai herceggel ismerkedtem meg, akit a bolsevikiek űztek el Kaukázusbeli hazájából. A lázadást, melyet az orosz proletárelnyomók ellen szított, vérbefojtották. Most külföldön próbálta a szabadságharc folytatásához szükséges anyagi és erkölcsi eszközöket megszerezni.

A Márványtengeren ebéd után a herceggel mindennapi sakkpartimat játszottam. Egy levantin kereskedelmi utazó únottan kibicelt. Végre aztán megszólalt :

— Most három éve érdekes kártyacsatát vívtam ugyan ezen a helyen. Sok pénzembe került a multság. Egy Stratimirsky nevű hamiskártyás teljesen kifosztott.

A herceg vérvörös lett. A levantint teljes erejével arculütötte. Csak a hajópincérek tudták a vigéct a felbőszült szabadságharcos kezeiből kiszabadítani.

Amikor a herceggel együtt sétálgattam a fedélzeten, megmagyarázta felindultságának az okát :

— Legnemesebb barátomat merte megrágalmazni. Stratimirsky nagy vagyonát és életét Georgia szabadságának az oltárán áldozta fel. Mint hős esett el a becsület mezején. Ennek az önzetlen mártírnak az emlékét merte az a nyomorult féreg bemocskolni.

Maderspach Viktor.